

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið
Borgartúni 26
105 Reykjavík

Reykjavík, 9. maí 2025
E-2025-070/00.11

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi um stefnu stjórnvalda um öflun raforku

Vísað er til máls nr. S-68/2025 sem auglýst er til umsagnar í samráðsgátt stjórnvalda. Landsvirkjun hefur kynnt sér málið og þakkar tækifærið til umsagnar.

Landsvirkjun fagnar framlögðu frumvarpi og þeirri heildarstefnumótun sem þar er mörkuð. Samkvæmt frumvarpsdrögum mun ráðherra á fjögurra ára fresti leggja fram tillögu til þingsályktunar um raforkuöflun til næstu 10 ára og telur Landsvirkjun jákvætt að gert sé ráð fyrir að fyrsta tillagan verði lögð fram árið 2026. Mikilvægt er að huga tímanlega að vali næstu virkjunarkosta og fagnar Landsvirkjun því sérstaklega að fyrirhuguð stefna tengi saman spár um orkuþörf og uppbyggingu nýrra orkukosta til næstu 10 ára. Jákvætt er að stefnan feli í sér töluleg markmið um aukna raforkuframleiðslu og að horft verði til þeirra markmiða við gerð verndar- og orkunýtingaráætlunar hverju sinni.

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að í markmiðsákvæði laga um verndar- og orkunýtingaráætlun komi fram að rammaáætlun skuli taka mið af stefnu stjórnvalda um öflun raforku. Til að styðja betur við þá útvíkkun á markmiði laganna tekur Landsvirkjun undir ábendingar Samorku um að vel færi á því að samhliða breytingum á 1. gr. laga um verndar- og orkunýtingaráætlun verði gerðar breytingar á 4. mgr. 3. gr. laganna á þá leið að í verndar- og orkunýtingaráætlun skuli tekið mið af stefnu stjórnvalda um öflun raforku.

Landsvirkjun telur að fyrirhuguð stefna muni styrkja aðgerðir sem miða að raforkuöryggi en í fyrirliggjandi frumvarpi til breytinga á raforkulögum (þingskjal 131 – 130. mál) sem tengist raforkuöryggi kemur fram að mat á raforkuöryggi skuli miða við langtímaframboð orkukosta til viðbótar við önnur styttri tímaviðmið. Stefnan mun því nýtast beint við mat á raforkuöryggi.

Landsvirkjun leggur áherslu á að næstu skref stefnumörkunar feli í sér eftirfarandi þætti:

- Stefnan stuðli að heildstæðri umgjörð um orkumál:** Mikilvægt er að stefnumörkun og ákvörðunartökuferli um nýtingu náttúruauðlinda einkennist af skýrum stjórnsýslureglum og stjórnfestu. Horfa verður til þess að stefnumótun styðji við áframhaldandi einföldun stjórnsýslu orkumála samhliða því að horft sé til tenginga við önnur áform um lagasetningar, s.s. frumvarps um raforkuöryggi, endurskoðun rammaáætlunar og lagaumgjörð um nýtingu vindorku.
- Töluleg og tímasett markmið niður á orkukosti:** Skoðað verði hvort stefnumótun stjórnvalda ætti að fela í sé tímasett markmið um áframhaldandi uppbyggingu orkuvinnslu, jafnvel sundurliðað niður á orkukosti (vatn, varma og vind) líkt og fram kemur í kafla 6.1.3 í skýrslu starfshóps um endurskoðun rammaáætlunar. Slík markmiðasetning ætti að styðja við að nægilegt framboð verði til staðar svo að orkuþörf framtíðar verði fullnægt.
- Samkeppnishæfni og orkuöryggi:** Mikilvægt er að stefna um öflun raforku stuðli að og styrki áframhaldandi samkeppnishæfni endurnýjanlegrar orkuvinnslu hér á landi. Gæta þarf þess að stefnan taki tillit til þeirra ólíku þátta sem geta haft áhrif á jafnvægi framboðs og eftirspurnar á orkumarkaði sem og orkuöryggis þjóðarinnar. Má þar helst nefna hagkvæmni orkukosta, samfélagsþróun og fyrirhugaða atvinnustefnu.

- **Horft verði til orkuþarfar til næstu 25 ára:** Landsvirkjun bendir á að mikilvægt er að umrædd stefna feli einnig í sér langtíamát á orkuþörf samfélagsins til a.m.k. næstu 25 ára. Undirbúningur nýrra virkjana er áratuga ferli rannsókna, hönnunar og framkvæmda og því nauðsynlegt að vera með framtíðarsýn til næstu 25 ára samhliða tímasettu markmiði til næstu 10 ára.

Landsvirkjun hefur áður komið þeirri skoðun á framfæri að mikilvægt sé, við þær aðstæður sem nú eru uppi, að orkunýtingarflokkur og biðflokkur rammaáætlunar feli í sér nægilegt úrval virkjunarkosta til að mæta orkuþörf til næstu 25 ára. Við teljum einnig skynsamlegt að útvíkka hlutverk biðflokks á þá leið að þar sé hægt að geyma virkjunarkosti til framtíðar og að óafturkræfar ákvarðanir um röðun virkjunarkosta í vernd séu einungis teknar að vel athuguðu máli og með skilningi á áhrifum á framtíðarorkuöryggi þjóðarinnar. Bent er á að jafnvel þótt virkjunarkostur hljóti flokkun í orkunýtingarflokk sé hvorki tryggt að hann verði að veruleika né að hann standi undir þeim væntingum um orkuöflun sem til hans eru gerðar. Á hinn bóginn, sé virkjunarkostur flokkaður í verndarflokk, hefst friðlýsingarferli í kjölfarið sem endar með vernd svæðisins gagnvart orkuvinnslu.

Í áframhaldandi vinnu við stefnumörkun og endurskoðun rammaáætlunar telur Landsvirkjun skynsamlega nálgun að horfa til viðeigandi fordæma frá nágrannalöndum okkar. Eðlilegra væri ef friðlýsing færi fram á forsendum náttúruverndar en ekki verndar gegn orkunýtingu og gæti verndarflokkur áætlunarinnar þannig fallið niður eða verið sameinaður biðflokki. Væri það í samræmi við lagalega framþróun og reynslu nágrannalanda í Noregi og Evrópu. Nærtækara þykir að horfa til hinnar svokölluðu „norsku leiðar“ sem eðlilegs framgangs rammaáætlunar hér á landi, sem og til þeirrar framþróunar sem átt hefur sér stað í evrópsku lagaumhverfi. Í þessu samhengi bendir Landsvirkjun einnig á framþróun á íslensku laga- og reglugerðarverki og þá sér í lagi setningu laga 60/2013 um náttúruvernd.

Landsvirkjun ítrekar að lokum stuðning sinn við fyrirhugaða stefnu sem mun styðja við boðaðar aðgerðir í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar um að auka orkuöflun, styrkja flutningskerfið og bæta orkunýtni til að styðja við orkuskipti og verðmætasköpun.

Virðingarfyllt,
Kristín Linda Árnadóttir
Aðstoðarforstjóri

Jóna Bjarnadóttir
Framkvæmdastjóri samfélags og umhverfis